

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА**

ВІСНИК

Випуск 5

УДК
ББК

ВІСНИК: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова / Укл. П.В.Дмитренко, Л.Л.Макаренко, О.П.Симоненко. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – Випуск 5. – 220 с.

У статтях розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузі педагогічних наук.

Редакційна колегія:

Шкіль М.І. – академік АПН і АНВШ України (*відповідальний редактор*),
доктор фізико-математичних наук, професор, ректор НПУ імені
М.П.Драгоманова;

Дмитренко П.В. – кандидат педагогічних наук, професор (*заступник головного редактора*);

Шут М.І. – член-кореспондент АПН України, академік АН Вищої школи
доктор фізико-математичних наук, професор (*заступник головного редактора*);

Бондар В.І. – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Жалдак М.І. – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Мороз О.Г. – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Сергєєв О.В. – академік Міжнародної академії педагогічних наук, доктор педагогічних наук, професор;

*Рекомендовано Вченою радою
Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
(протокол № 10 від 29 березня 2003 р.)*

© Редакційна колегія, 2003

© Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2003

МОНІТОРИНГ РІВНЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА

Для визначення показників рівня науково-технічної підготовки вчителів трудового навчання і технологій виробництва в різних вищих педагогічних закладах освіти, дослідження були проведені у 10 педагогічних коледжах, інститутах та університетах, які підбиралися таким чином, щоб територіально були представлені всі регіони України. При цьому враховувалося, щоб для об'єктивної статистики до аналізу були включені вищі педагогічні заклади освіти різних рівнів акредитації, з різним кадровим потенціалом та матеріально-технічним забезпеченням. Показником рівня науково-технічної підготовки майбутніх вчителів були такі фактори: першим за основу брався результат їх самооцінки при анкетуванні, а другим – рівень знань з трьох основних інтегрованих курсів техніко-технологічного напрямку – “Основи виробництва”, “Технічної механіки” і “Машинознавства”.

Моніторинг навчального закладу може здійснюватися двома принципово різними шляхами: контроль навчального процесу та контроль знань тих, хто навчається.

Перший шлях методично добре відпрацьований та виконується систематично й регулярно в кожному навчальному закладі. Його характерні риси – всеохоплюючий характер, але лише тактична дієвість, тобто така, яка не забезпечує надійного прогнозування якості навчання, а лише пов'язана з нею опосередковано. Він реалізується періодично та постійно. Періодично – це ліцензування (придбання права на проведення навчальної діяльності у напрямі, який заявляється), акредитація (придбання права видавати своїм випускникам дипломи державного зразку) та атестація – періодична перевірка навчального закладу. Постійний контроль за станом навчального процесу здійснюється в навчальному закладі “власними” силами – ректоратом, дирекцією, деканатами, відділеннями, кафедрами, методичними та адміністративними комісіями тощо. Він ґрунтується на нечіткій правовій основі та охоплює в першу чергу стан навчально-методичного забезпечення, лабораторну базу, кадровий склад та, по-друге, організацію навчального процесу [1].

Для оцінки рівня науково-технічної підготовки випускників – майбутніх учителів трудового навчання і технологій виробництва були проведені такі заходи:

- комплексна контрольна робота з трьох інтегрованих технічних навчальних дисциплін;
- аналіз результатів державного екзамену з машинознавства чи основ

виробництва (у тих ВПЗО, де він проводився);

- анкетування випускників за їх самооцінкою стосовно рівня їх науково-технічної підготовки.

Для цього були залучені, як правило, від 25 до 50 випускників у кожному закладі освіти залежно від обсягу випуску. На основі всіх результатів зводився інтегруючий показник за рівнями:

Високий – відповідає оцінці “Відмінно”

Достатній – “Добре”

Середній – “Задовільно”

Низький – “Незадовільно”.

Не будемо вдаватися до показників рівня науково-технічної підготовки у кожному ВПЗО, бо то є окремим дослідженням, яке потребує розгляду цього питання протягом декількох років. Середні показники від всіх педагогічних закладів освіти свідчать на користь того, що наші заходи з інтеграції технічних знань, з оптимізації вивчення технічних дисциплін, а також стосовно зміни назви спеціальності вчителя освітньої галузі “Технології” у відповідності до сучасних вимог при практичному впровадженні продемонстрували свою ефективність. Так, високий рівень науково-технічної підготовки зріс на 22%, достатній – 10%, середній і низький зменшилися майже на третину.

Дієвим показником рівня навчального процесу є стан виконання випускної роботи: бакалаврської, дипломного проекту (роботи), магістерської дисертації.

Тематика випускних робіт стає все менш реальною і актуальною, вона часто не оригінальною, можливі повторення; зменшення значення виробничих та переддипломних практик збільшило відрив студентів від виробництва, тому випускна робота значною мірою набула навчального, а не професійного характеру. В цих умовах ефективний контроль знань та вмінь тих, хто навчається, може стати не бажаним, але необхідним засобом підтримки навчальних кондицій на належному рівні [1].

Найбільш прийнятною формою контролю є виявлення ступеня відповідності професійних знань завданням закладу освіти, до виконання яких студент готується у ВЗО, тобто контроль освітньої компоненти випускника повинен бути істотно доповненим контролем професійної компоненти його підготовки. Таким тестом може бути комплексне кваліфікаційне завдання, яке виконує студент наприкінці свого навчання (перед дипломуванням).

Серед педагогічних університетів найкращі показники рівня науково-технічної підготовки як до початку, так і після експерименту мали Технологічний університет Поділля (м.Хмельницьк), Полтавський педагогічний університет та Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова.

Таким чином, нами експериментально в додаток до існуючих

теоретичних розробок продемонстровані прагматичні переваги системи підготовки вчителя технологій виробництва над традиційно існуючою моделлю підготовки вчителя трудового навчання. Разом з цим, показані напрямки перебудови системи контролю науково-технічної підготовки вчителів цього фаху в період трансформаційних процесів у освітній галузі "Технології".

Література:

1. Зіньковський Ю.Ф. Моніторинг якості професійної освіти // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992-2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Частина 2. – Харків: "ОВС", 2002. – С. 200-217.